

Zelf doen of samenwerken

Het vmbo-groen in Winsum en Oldekerk (AOC Terra) hebben lesmateriaal ontwikkeld voor het vmbo-examenprogramma landbouwbreed. De scholen bieden dat aan, tegen betaling, aan andere vmbo-groenscholen. Daarnaast zijn er ook leermiddelen van het Ontwikkelcentrum. En ook andere scholen zoals het vmbo-groen in Roermond (AOC Limburg) of de school in Kesteren (Helicon Opleidingen) hebben zelf lesmateriaal ontwikkeld. Waarom doen scholen dat zelf? En waarin verschillen die middelen?

Nadat in maart 2001, na het verschijnen van de kadernotitie landbouwbreed, duidelijkheid ontstond over de inrichting van het examenvak landbouwbreed, gingen scholen aan de slag met de invoering. Leermiddelen waren op dat moment echter nog niet aanwezig. In september 2002 verschenen de eerste afgeronde leermiddelen van het Ontwikkelcentrum. Die methode 'Groenbewust' behandelt thema's zoals die in de kadernotitie zijn vastgesteld (zie ook Vakblad Groen Onderwijs, 2003, nr. 1). De vijf verschillende delen behandelen de thema's groen, recreatie, verzorging, handel en techniek en bestaan uit een opdrachtenboek met aanvullende informatieboeken. AOC Terra kiest in zijn methode – ook opdrachten met aansluitende theorie – voor thema's die aansluiten bij de beroepsgerichte examenvakken als bloem, dier, vop, plant, groen, economie en techniek.

Werkstukken

Jan Harbers, docent en ontwikkelaar bij AOC Terra, vertelt dat de vmbo-scholen in Winsum en Oldekerk al langer met een breed programma bezig waren, nog voordat in maart 2001 duidelijkheid kwam over de inhoud van het landbouwbreed programma. Omdat dat programma voortkwam uit de vakrichtingen en modulair was opgebouwd, zijn ze daar mee verder gegaan. Zij bieden lesstof aan in modules voor 20 uur. Ze behandelen het examenprogramma in zeven basismodules. Daarnaast kunnen de

leerlingen in vervolgmodes kiezen voor verdieping afgestemd op eigen interesse en toekomstplannen. Harbers denkt dat het belangrijk is om die materialen beschikbaar te stellen voor andere scholen. Veel scholen oriënteren zich op de overstap van vakrichtingsprogramma's naar het intersectorale programma landbouwbreed. Als onderdeel van die oriëntatie kijken ze rond naar welk lesmateriaal er voor landbouwbreed voorhanden is. Maar naast Terra hebben ook andere scholen zelf materialen ontwikkeld. En die scholen kiezen voor weer een andere thema-indeling dan AOC Terra of het Ontwikkelcentrum. Het vmbo in Roermond bijvoorbeeld heeft samen met groene afdelingen van scholen voor voortgezet onderwijs in de regio opdrachten gemaakt die aansluiten bij praktische thema's als de voedselketen en voedselkwaliteit of techniek en groen. Dat die keuzes voor de thema's verschillen, kan te maken hebben met een andere organisatie van het onderwijs, zoals in Winsum en Oldekerk. Maar het heeft ook veel te maken met enige ontevredenheid over de opdrachten van het Ontwikkelcentrum. "Ze zijn saai, te weinig uitdagend en niet praktisch genoeg", zo verwoordt Marion van Kempen, kernteamvoorzitter uit Roermond haar kritiek. Ook andere scholen waren er niet tevreden over. Leerlingen moeten te veel werkstukken maken, moeten heel vaak iets opzoeken op internet. Bovendien is het rooster technisch niet praktisch om de leerlingen de ene les naar het bloemlokaal te sturen en de volgende les de tuin in, zo vertelt een woordvoerder.

Breed

Dat niet alle scholen niet tevreden zijn, erkent ook Ariëtte Huisman, projectmanager bij het Ontwikkelcentrum. De afname van die methode valt wat tegen. Uit een evaluatieonderzoek bleek dat de informatieboeken wel goed vallen, maar dat niet alle opdrachten praktisch genoeg zijn. Inmiddels heeft het Ontwikkelcentrum op verzoek van een aantal scholen lesmaterialen ontwikkeld voor landbouwbreed die het onderwijskundig concept werkplekkenstructuur (wps) ondersteunen. Het gaat om losse modules waarin een praktische opdracht centraal staat. Leerlingen kunnen zelfstandig op verschillende werkplekken met een module naar hun keuze aan de slag. Het Ontwikkelcentrum kan deze modules als word-bestand op cd-rom leveren. Scholen kunnen die opdrachten dan zonedig zelf aanpassen. Resonans met een gebruikersgroep wps moet zorgen dat die modules steeds verbeterd worden. Dat het Ontwikkelcentrum met digitale opdrachten komt, vindt van Kempen uit Roermond een verbetering: "Je moet als school de mogelijkheid hebben de opdrachten toe te spitsen op je eigen doelgroep en regio." En ook andere scholen zeggen die digitale opdrachten te gaan gebruiken. Dat doen ze dan als aanvulling op hun eigen methoden, of ze gebruiken de methode en opdrachten van het Ontwikkelcentrum – want niet iedereen is

er ontevreden over – en vullen dat aan met eigen opdrachten. Huisman erkent dat het moeilijk is om een methode te maken die past bij alle scholen. De scholen gaan nogal verschillend om met landbouwbreed. Groene afdelingen bij een school voor voortgezet onderwijs beperken zich vaak tot een groene invulling van landbouwbreed, vmbo-groen scholen bij aoc's lijken juist veel breder te werken. Sommige scholen vinden de methode van het Ontwikkelcentrum te breed, terwijl andere scholen het niet breed genoeg vinden. Daarom biedt het Ontwikkelcentrum scholen de mogelijkheid om via maatwerk zelf de opdrachten en lesstof te selecteren die zij relevant vinden. Die opdrachten kunnen ze digitaal aanleveren, zodat de scholen ze eventueel zelf kunnen bewerken. Huisman begrijpt dat scholen daarnaast zelf ook nog aanvullende opdrachten willen ontwikkelen.

Beschikbaar

Samenwerking met de scholen vindt ze daarom belangrijk. Het Ontwikkelcentrum heeft, na overleg met de gebruikersgroep wps, op internet een uitwisselingsmogelijkheid gecreëerd. Die uitwisseling is belangrijk want scholen kunnen elkaar zo helpen in de zoektocht naar geschikte leermiddelen en opdrachten. Huisman constateert dat scholen 'helaas' maar weinig

▲ *Opdrachten voor leerlingen landbouwbreed moeten praktisch zijn. AOC Terra maakt daarom zelf opdrachten voor de vmbo-leerlingen in Winsum en Oldekerk'*

gebruik maken van die uitwisselingsmogelijkheid. In de toekomst verwacht ze dat docenten wel meer gebruik gaan maken van de mogelijkheid om zelf opdrachten als pdf- of word-bestand via een leerobjectenbank te downloaden en uit te wisselen. Binnenkort zal het Ontwikkelcentrum aan de slag gaan om samen met de scholen competentiegerichte opdrachten – mogelijk complexer en nog meer aansluitend bij de praktijk – te ontwikkelen. Ze hoopt scholen zo te helpen in hun zoektocht naar geschikte lesmaterialen. Harbers denkt dat AOC Terra andere scholen kan helpen door hun materiaal beschikbaar te stellen. Na deze basismodules wil hij ook vervolgmogules aanbieden. Hij benadrukt dat het niet zijn bedoeling is te concurreren met het Ontwikkelcentrum, het gaat hem er meer om dat anderen niet het wiel opnieuw hoeven uit te vinden. ∞

Jan Nijman